

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์จุดกำเนิดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในด้านต่าง ๆ 5 ด้านคือ การจัดตั้ง หลักสูตรและการสอน การบริหารงาน ความรับผิดชอบของรัฐต่อการอุดมศึกษาเอกชน และบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พร้อมทั้งได้ทำนายแนวโน้มในอนาคตของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ระยะเวลา พ.ศ. 2528

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยพรรณนาเชิงประวัติศาสตร์ (descriptive historical research) และการสำรวจโดยการสัมภาษณ์ โดยศึกษา เรื่องพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในประเทศไทย จากข้อมูลที่เป็นหลักฐานขั้นต้น และข้อมูลที่เป็นหลักฐานขั้นรองประกอบกัน โดยมีแหล่งค้นคว้าที่สำคัญคือ หอสมุดแห่งชาติ และหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ หอสมุด กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หอสมุดทบวง มหาวิทยาลัย หอสมุดรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี หอสมุด มหาวิทยาลัยต่าง ๆ และสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย แล้วทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกบุคคลร่วมสมัย เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดย เอกชน นักวิชาการ นักการศึกษา สำนักงานปลัดทบวง ทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล จากนั้น รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า จากเอกสารและการสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์เพื่อทำนายแนวโน้ม และเรียบเรียง เขียนเป็นวิทยานิพนธ์

สรุปผลการวิจัย

พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ได้กล่าวโดยละเอียด ตั้งแต่บทที่ 2-5 ในบทนี้จะเป็นการสรุปผลการวิจัย ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้คือ

1. จุดกำเนิดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

สภาพการที่รัฐไม่สามารถจัดหาสถานศึกษาได้เพียงพอแก่ความต้องการของประชาชนในการที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเริ่มตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกอบกับแนวความคิดของเอกชน ที่ต้องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และแนวความคิดของเอกชนชาวไทย ซึ่งต้องการจัดการศึกษาเพื่อช่วยรัฐแก้ปัญหาการขาดแคลนสถานที่เรียนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งได้ทำการเรียกร้องขอจัดการศึกษาถึง 3 ครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2498 จนถึงปี พ.ศ. 2507 เป็นปัจจัยสำคัญให้ในที่สุดในปีรุ่งขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงลงมติอนุมัติให้เอกชนจัดตั้งสถานศึกษาได้ เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2508 อันถือเป็นจุดกำเนิดของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในประเทศไทย

2. กฎหมายการอุดมศึกษาเอกชน

รัฐอนุญาตให้เอกชนจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ด้วยความระแວดระวัง เพราะทว่าเกรงว่าเอกชนจะไม่สามารถกระทำได้ และประกอบ กับ เรื่องการอุดมศึกษา เอกชน เป็นเรื่องใหม่ โดยที่รัฐจึงจำเป็นต้องวางกฎระเบียบขึ้น เพื่อให้เอกชนปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยรัฐได้นำเอาแนวความคิดจากต่างประเทศ ความผิดพลาดและล้มเหลวของการจัดการศึกษาระดับนี้ของบางประเทศ เป็นแนวทางในการวางกฎระเบียบในการปฏิบัติ ซึ่งรัฐใช้เวลาเกือบ 4 ปี จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 นับเป็นกฎหมายการอุดมศึกษาเอกชนฉบับแรกของประเทศไทย ซึ่งอนุญาตให้บุคคลทุกประเภทสามารถขออนุญาตจัดตั้งสถานศึกษาได้ และจะทำการเปิดสอนสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ในระดับที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี

จากสภาพการจัดการศึกษา ในช่วงการเริ่มต้นของวิทยาลัยเอกชน ปรากฏว่ามีสภาพปัญหาเกิดขึ้นเป็นอันมากแต่การจัดการศึกษาในส่วนรวมเป็นที่น่าพอใจประกอบกับรัฐตั้งใจที่จะให้เอกชนเข้าร่วมจัดการศึกษาระดับนี้อย่างแท้จริง รัฐจึงตัดสินใจทำการปรับปรุงกฎหมายฉบับเดิม และประกาศใช้ฉบับใหม่คือ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 นับได้ว่าเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับที่ 2 ซึ่งอนุญาตให้เอกชนสามารถจัดการศึกษาได้เท่าเทียมกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกประการ

3. การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

การจัดตั้งสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของเอกชน เป็นไปตามนโยบายของรัฐ กฎหมายการศึกษาสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการจัดตั้งมี 2 ฉบับคือ พระราชบัญญัติ วิทยาลัยเอกชน พ.ศ.2512 และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522 ซึ่งการได้รับอนุญาตจัดตั้งตามกฎหมายฉบับแรกนั้น เมื่อรัฐเห็นชอบต่อข้อกำหนดของวิทยาลัยเอกชน เอกชนก็สามารถรับใบอนุญาตจัดตั้งได้ แต่สำหรับพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522 นั้น เอกชนจะต้องยื่นเสนอข้อกำหนดเพื่อขอรับความเห็นชอบ และจะต้องขออนุญาต เปิดดำเนินการสอนสาขาวิชา และการรับรองวิทยฐานะไปพร้อมกัน เมื่อได้รับอนุญาตจนครบ ขั้นตอนดังกล่าวจึงจะเปิดดำเนินการได้

ตั้งแต่เอกชนได้รับอนุญาตให้จัดการศึกษาได้ ในปีการศึกษา 2513 จนถึงปัจจุบัน ปีการศึกษา 2527 มีเอกชนยื่นเสนอจัดตั้ง และได้รับการจัดตั้ง รวมทั้งสิ้นจำแนกเวลาตามแผน การพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา แต่ละแผนฯ ได้ดังนี้คือ

1. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 3 พ.ศ.2513-2519)

ในช่วงนี้มีเอกชนขอจัดตั้งทั้งสิ้น 15 ราย ได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง 11 ราย และไม่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง 4 ราย

2. แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 4 (พ.ศ.2520-2524)

ในช่วงนี้มีเอกชนขอจัดตั้งทั้งสิ้น 5 ราย ได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง 2 ราย ไม่ได้รับอนุญาต 2 ราย และอยู่ในระหว่างดำเนินการ 1 ราย

3. แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 5 (พ.ศ.2525-2529)

ในช่วงนี้มีเอกชนขอจัดตั้ง 12 ราย ได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง 6 ราย อยู่ในระหว่างดำเนินการ 6 ราย

เป็นอันว่าในเรื่องของการจัดตั้งในช่วง 15 ปีการศึกษามีเอกชนขออนุญาตจัดตั้ง วิทยาลัยเอกชนทั้งสิ้น 32 ราย ได้รับอนุญาตจัดตั้ง 19 ราย ไม่ได้รับอนุญาต 6 ราย อยู่ในระหว่างดำเนินการ 7 ราย และเลิกล้ม กิจการ 1 ราย

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้รับอนุญาตทั้งสิ้น 19 รายนั้น ปรากฏว่าเป็นวิทยาลัย เอกชน 15 ราย และเป็นมหาวิทยาลัย 4 ราย

ในส่วนของผู้รับใบอนุญาตจัดตั้ง เมื่อประมวลแล้ว ปรากฏว่า มีรายละเอียด

ดังนี้คือ

ก. เป็นบุคคลธรรมดา	11	ราย
ข. มุขนิธิทางศาสนา	3	ราย
ค. มุขนิธิเพื่อการกุศล	1	ราย
ง. สมาคมการค้า	1	แห่ง
จ. บริษัทจำกัด	1	ราย

และปีที่จัดตั้งเป็นดังนี้คือ

ปี พ.ศ. จำนวนวิทยาลัย เอกชนที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง

2513	6
2515	1
2516	2
2517	1
2518	1
2522	1
2524	1
2526	1
2527	2
2528	3

สำหรับหลักการและเหตุผลในการขออนุญาตจัดตั้ง โดยส่วนรวมทั้งหมดของ
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะเป็นไปเพื่อพัฒนาบุคคล ทั้งวิชาการและวิชาชีพ และควมมีคุณธรรม
เพื่อการกระจายโอกาสทางการศึกษาสู่ส่วนภูมิภาค และเพื่อสนองนโยบายของรัฐ เพื่อพัฒนา
ประเทศ โดยส่วนใหญ่ระยะแรก วิทยาลัยเอกชนจะได้รับการยกฐานะมาจากโรงเรียนราษฎร์
และโรงเรียนผดุงครรภ์ โดยวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะเป็นไปเพื่อการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา เพื่อวิชาการและวิชาชีพและคุณธรรมของบุคคล

จะเห็นได้ว่า เอกชนจัดตั้งสถานศึกษาโดยจะต้องสอดคล้องกับนโยบายการศึกษา
ของรัฐเป็นหลัก และที่สำคัญคือจะต้องคำนึงถึงความพร้อมของตนเอง เป็นหลักด้วย

4. หลักสูตรและการสอน

ในระยะเริ่มต้นเอกชนได้รับอนุญาตให้จัดการศึกษา มีระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตร ซึ่งด้วยการเรียกร้องของเอกชนในการจะขอเปิดหลักสูตรสมบูรณั ระยะเวลาการศึกษา 4 ปีระดับปริญญาตรีโดยทันที เพื่อเป็นหลักประกันต่อผู้เข้ารับการศึษา ประกอบกับการที่รัฐอนุญาตให้จัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงขึ้น แรงแปลกกันทั้ง 2 ประการจึงทำให้รัฐต้องอนุญาตให้เอกชนจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีได้ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2514 และรัฐก็ได้เริ่มวางมาตรการในการรับรองมาตรฐานการศึกษาไว้อย่างครบถ้วน โดยรัฐเริ่มรับรองมาตรฐานการศึกษาแก่วิทยาลัยเอกชนครั้งแรกในปีการศึกษา 2515 และได้มีการอนุญาตให้จัดตั้งคณะ ภาควิชา ในวิทยาลัยเอกชนได้ในปี พ.ศ. 2517

ในระยะการเปลี่ยนแปลง(2520-2524) เอกชนได้เริ่มเรียกร้องให้มีการปรับปรุงคณะกรรมการสอบไล่ภายนอก เริ่มมีการเข้าช้อนในการจัดการศึกษาหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระหว่างทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการ และเริ่มมีการเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของโครงการการศึกษาสาขาวิชาพยาบาลเอกชนเริ่มขอเปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรี ต่อเนื่องจากระดับอนุปริญญา และขอเปิดสอนระดับปริญญาโททางสาขาวิชาศาสนศาสตร์ด้วย

สาขาวิชาที่เปิดสอน ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในระยะนี้ ก็ยังคงเป็นทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ โดยเน้นทางด้านแพทยศาสตร์(พยาบาล)เพิ่มขึ้น

ในระยะปัจจุบัน (พ.ศ. 2525-2528) เป็นช่วงของการวางกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นมาตรฐานกลางในการปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และได้มีการผ่อนคลายระบบคณะกรรมการสอบไล่ภายนอก ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแสดงให้เห็นว่าได้ดำเนินการในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ และในการพิจารณาหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะมีผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชนร่วมอยู่ในคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตรด้วย และในเรื่องของการเปิดสอนหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ทบวงมหาวิทยาลัยไม่อนุญาตให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเปิดหลักสูตรระดับนี้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2532 เป็นต้นไป นอกจากนี้ก็ได้มีการตกลงในเรื่องระบบการวัดผลการศึกษาในคณะนิติศาสตร์ โดยให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนใช้ระบบให้คะแนนเป็นตัวอักษรเพียงระบบเดียว

สำหรับสาขาวิชาที่เปิดสอนใน ช่วงนี้มีแนวโน้มขยายกว้างไปในทางเกษตรศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ส่วนนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ยังคงเป็นไปตามกฎหมายฉบับแรกในเรื่องของคุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษ และการกำหนดวิธีการคัดเลือกนักศึกษาไว้ในข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่ง ทั้งนี้รัฐได้วางมาตรฐานกลางในเรื่องการเรียนการสอน และการวัดผลการศึกษาไว้อย่างพร้อมมูล

5. การบริหารงาน ความรับผิดชอบของรัฐต่อการอุดมศึกษาเอกชน และบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การบริหารงานภายในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังคงเป็นหลักการเดิมที่ยึดหลักการบริหารงาน โดยองค์คณะบุคคล ส่วนองค์กรย่อยอื่น ๆ รัฐเปิดกว้างให้เอกชนจัดได้อย่างอิสระ ทั้งนี้รัฐได้กำหนดอัตราส่วนระหว่างอาจารย์ประจำกับนักศึกษาและอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษต่อนักศึกษาไว้เป็นเกณฑ์หลัก รวมทั้งในเรื่องการเงินของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งจะต้องแบ่งเป็นกองทุนต่าง ๆ และต้องทำรายงานประจำปีเพื่อการตรวจสอบของรัฐ โดยความรับผิดชอบของรัฐในการดูแลการจัดการศึกษาระดับนี้ก็เป็นที่ไปเพื่อความมั่นคง มาตรฐานการศึกษา และคุณภาพของบัณฑิตเป็นหลัก

ส่วนบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตั้งแต่เริ่มที่เด่นชัด ภารกิจหลักคือการผลิตบัณฑิต โดยในระยะของการเปลี่ยนแปลงจึงมีการกำหนดภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างชัดเจน ซึ่งเอกชนจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับลักษณะหรือสถานภาพของตน ส่วนบทบาทที่เห็นได้ชัดเจนนอกจากภารกิจหลักก็คือ การสนองความต้องการโอกาสในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา การกระจายโอกาสการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาค การดำรงไว้ซึ่งความมั่นคง มาตรฐานการศึกษา และคุณภาพของบัณฑิตของตน

นอกจากนี้ ยังทำให้มีการพัฒนากำลังคน และคุณภาพของคนในชาติได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และเมื่อมองถึงการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ได้มาตรฐานสากล เอกชนสามารถที่จะพัฒนาให้ถึงซึ่งหลักการดังกล่าวได้โดยง่ายกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทั้งนี้เพราะความคล่องตัวที่มีอยู่ค่อนข้างสูง

อย่างไรก็ตาม บทบาทที่น่าติดตามก็คือ การเกิดขึ้นของมหาวิทยาลัยเอกชน ในประวัติศาสตร์การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย และการที่เอกชนจะได้รับความนิยมเชื่อถือมากขึ้นจากประชาชน อันจะมีผลในการเปลี่ยนค่านิยมของการเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแต่เพียงอย่างเดียว

2. ใน เรื่องของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเอกชน นับได้ว่าเป็นของใหม่ทั้ง สำหรับฝ่ายเอกชนและฝ่ายรัฐบาล โดยเฉพาะทางฝ่ายรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบให้การศึกษา แก่ประชาชนโดยทั่วไป ได้เป็นผู้ที่วางกฎเกณฑ์ แนวทาง ระเบียบ วิธีปฏิบัติไว้ให้แก่เอกชน โดยเป็น ที่น่าสังเกตว่า ไม่ว่าจะ เป็นแนวความคิดพื้นฐาน แนวนโยบายของรัฐบาล ตลอดจนกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเอกชน กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ รัฐบาลจะจัดให้มีขึ้น และดำเนินไปตาม สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเอกชน

3. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเอกชนจะ เห็นได้ชัด ใจว่าความรับผิดชอบของ สถาบันอุดมศึกษา เอกชนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้รับความ เชื่อถือจากรัฐ และประชาชน เพิ่มขึ้น เป็นลำดับ ทั้งนี้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ เรื่องของมาตรฐานการศึกษา ซึ่งรัฐเป็นผู้ควบคุมดูแล และทำการรับรองวุฒิให้ผู้สำเร็จการศึกษาด้วย

4. พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในช่วง 15 ปีการศึกษาที่ผ่านมา นับได้ว่า เอกชนได้หันมาสนใจลงทุนทางการศึกษา เพิ่มมากขึ้น เรื่อย ๆ สังเกตได้จากจำนวนสถานศึกษา ซึ่งมีปริมาณ เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อ เปรียบเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ทั้งนี้โดยมี เอกชนผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งแตกต่างกันไป อาทิเช่น มูลนิธิทางศาสนา บุคคลธรรมดา บริษัทจำกัด เป็นต้น ทั้งนี้ในข้อนี้ย่อมแสดงให้เห็นอย่างชัด ใจว่ารัฐ เปิดกว้างให้ เอกชนไม่ว่าจะ เป็นบุคคลประเภท ใด และการที่จะได้รับอนุญาตให้จัดตั้งสถานศึกษา ได้จากรัฐนั้น ถือ เป็นขั้นตอนหนึ่งในการรับประกัน มาตรฐานการศึกษา เบื้องต้นจากรัฐแล้ว

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาโดยเอกชน จะ เป็นการลงทุนโดยเอกชนเองทั้งสิ้น ดังนั้น ในการจัดตั้งสถานศึกษา การ เปิดสอนสาขาวิชาต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ย่อม ไม่พ้นการที่จะต้องคำนึงถึงความพร้อม ความมั่นคงทางการเงิน และที่สำคัญในเรื่องของการจัดการ ศึกษา ก็คือการมีมาตรฐานทางการศึกษา และความก้าวหน้าทางวิชาการ เป็นหลัก และการจัดการ ศึกษา ระดับอุดมศึกษาโดยเอกชน จะ เจริญก้าวหน้า ปัจจัยที่สำคัญคงหนีไม่พ้นในเรื่องของความจริง ใจ และความศรัทธา ทั้งของรัฐและ เอกชนเองในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาบุคคลของชาติ อันจะ มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศ

ส่วนใน เรื่องบทบาทในการจัดการศึกษาของเอกชนนั้น นับว่า ได้ช่วยผ่อนคลายความตึง เครียด หรือแรงผลักดันของผู้ต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ได้สม ใจตนารมณ์ที่ได้ทำการ เรียกร้องมา แต่ต้น แม้ในระยะแรกจะจัดตั้งสถานศึกษาอยู่ในส่วนกลาง เสีย เป็นส่วนใหญ่ แต่ในระยะของการ เปลี่ยนแปลงจนถึงปัจจุบัน จะ เห็นได้ว่ามีแนวโน้มที่เอกชนจะช่วยพัฒนาการศึกษาออกไปสู่ส่วนภูมิภาคมากยิ่งขึ้น

โดยเริ่มตระหนักมีเพียงภารกิจของการผลิตบัณฑิตโดยในด้านอื่น ๆ ก็ค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งถ้าได้คำนึงถึงในเรื่องของการได้รับผลประโยชน์เต็มที่และประหยัดด้วยก็จะดีไม่น้อย

5. จากการศึกษานโยบายของรัฐในเรื่องการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยส่วนรวมแม้แต่ของเอกชนเอง ประกอบกับสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาที่สถาบันอุดมศึกษา เอกชนประสบ เช่นในเรื่องคณาจารย์ ทำให้มองเห็นชัดเจนว่าในอนาคตพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนจะ เป็นไป เพื่อความก้าวหน้าและแข่งขัน โดยจะมีความสัมพันธ์เพิ่มขึ้นระหว่างสถาบันอุดมศึกษา เอกชนด้วยกันเอง และสถาบันอุดมศึกษา เอกชนกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และรัฐเองในเชิงช่วยเหลือเชิงความก้าวหน้าและแข่งขันในขณะเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ในเรื่องของการอุดมศึกษาเอกชนซึ่งยังเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ สำหรับประเทศไทย น่าจะได้มีการศึกษาอย่างละเอียดถึงกฎหมายการจัดการศึกษาทั้ง 2 ฉบับ ถึงแนวความคิดและที่มาของแนวความคิดในการวางกฎเกณฑ์ของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างละเอียด
2. สถาบันอุดมศึกษา เอกชนแต่ละแห่งน่าจะได้ศึกษาพัฒนาการของตนเอง เพื่อผลแห่งการแก้ไขปัญหาในสภาพปัจจุบันและการก้าวต่อไปในอนาคตได้อย่างถูกต้องในการจัดการศึกษา
3. ในเรื่องหลักสูตรและสาขาวิชาที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน น่าจะได้ทำการศึกษาอย่างละเอียดเป็นการเฉพาะ
4. สถาบันอุดมศึกษา เอกชนน่าจะได้สนใจเพิ่มขึ้นในเรื่องของคุณภาพของนักศึกษา นักศึกษาซึ่งเป็นตัวกำหนดมาตรฐานการศึกษาเช่นกัน น่าจะมีการศึกษาการคัดเลือกนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน และการลาออกกลางคันของนักศึกษาที่มีแนวโน้มสูงขึ้น
5. ในเรื่องการศึกษาเปิดสอนภาคค่ำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ก็เป็นเรื่องที่น่าจะได้ทำการศึกษาถึงข้อดีข้อเสีย ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
6. ในเรื่องของการเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญ ไม่แพ้บุคลากรโดยเฉพาะคณาจารย์ น่าที่จะได้ทำการศึกษาอย่างละเอียด ถึงการแบ่งเบาภาระงบประมาณจากรัฐ และในแง่ของการลงทุน